

26 жовтня виповнилося 70 років знаому вченому-біохіміку академіку НАН України Валерію Казимировичу Лішку.

В.К. Лішко народився в 1937 р. у Києві. Здобув вищу освіту на хімічному факультеті Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. Після закінчення у 1960 р. університету він навчався в аспірантурі лабораторії нервової системи Інституту біохімії АН УРСР. Його науковим керівником був видатний учений академік О.В. Палладін. Тут В.К. Лішко успішно захистив кандидатську дисертацію на тему «Вивчення властивостей очищеної протейнази мозку», а також докторську дисертацію на тему «Властивості та механізм дії Na^+, K^+ АТФ-ази». В інституті Валерій Казимирович працював завідувачем відділу біохімії нервової системи та лабораторії біомембран, а впродовж 1977–1988 рр. очолював цю відому наукову установу. Протягом 1972–1977 рр. він завідував лабораторією біохімії нервової клітини Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця АН УРСР. У 1982 р. його було обрано академіком АН УРСР.

Основні напрями наукової роботи вченого:

- ♦ виділення та вивчення білків мембран, які формують іон-селективні канали;
- ♦ з'ясування молекулярних механізмів активного та пасивного транспорту через біологічні мембрани;
- ♦ ідентифікація потенціал-залежних каналів нервових та м'язових мембран у безклітинних системах;
- ♦ виділення розчинної форми попередника натрієвого потенціал-залежного каналу;
- ♦ реконструювання вперше у світовій практиці натрієвих каналів на штучній фосфоліпідній мембрані ліпосом, унаслідок чого

було доведено, що після дезінтеграції мембрани іонний канал, вбудований у замкнуті фосфоліпідні пухирці—ліпосоми, відновлює, якщо не всі, то певну частину властивостей;

- ♦ встановлення механізмів включення білків у біологічні мембрани і транспорту білків крізь мембрани;
- ♦ дослідження дії природних токсинів з метою розширення арсеналу інструментів задля з'ясування механізмів генерації нервового імпульсу;
- ♦ моделювання процесу нейросекреції в безклітинній системі.

Ліпосоми, що широко використовувалися у відділі нейрохімії для моделювання процесів активного і пасивного транспорту на біологічних мембранах, процесів ендо- і екзоцитозу, були також об'єктом дослідження В.К. Лішка з метою створення нових лікарських форм. Було доведено доцільність застосування ліпосом за цілої низки патологічних процесів у легенях — для лікування гострих та хронічних форм пневмонії, бронхіальної астми, муковісцедозу та інших ураженнях легеневої тканини. Ці дослідження стали підставою для одержання патенту на «Спосіб отримання антигіпоксичного засобу в ліпосомальній формі».

Під керівництвом Валерія Казимировича було виконано 12 дисертаційних робіт, які були представлені на здобуття наукового ступеню кандидата біологічних наук. Його перу належить близько ста друкованих праць, серед них — монографія «Натриевый насос биологических мембран».

Упродовж 1982–1991 рр. учений викладав у Київському державному університеті ім. Т.Г. Шевченка. А починаючи з 1988 року В.К. Лішка запрошують працювати у вищій

навчальні заклади США. Окрім цього, він керує роботою аспіранта відділу нейрохімії Інституту біохімії НАН України. Протягом 1981–1989 рр. Валерій Казимирович був головним редактором «Українського біохімічного журналу». Він є членом Міжнародного біохімічного товариства.

Визначні досягнення ювіляра у галузі біохімічної науки відзначено премією

ім. О.В. Палладіна (1979) та Державною премією СРСР за вивчення молекулярного механізму генерації нервового імпульсу та створення широкого арсеналу інструментів його дослідження (1986).

Наукова громадськість, колеги та друзі вітають Валерія Казимировича з ювілеєм, зичать йому довгих років життя, нових творчих досягнень та наукових відкриттів.

80-річчя члена-кореспондента НАН України Д.Ф. ЧЕРНЕГИ

5 жовтня виповнилося 80 років знаному вченому у галузі металургії члену-кореспонденту НАН України Дмитру Федоровичу Чернезі.

Д.Ф. Чернега народився в 1927 р. у с. Миколаївка Чернігівської області, в селянській сім'ї. У 1944 р. працював на Конопському паровозоремонтному заводі, в 1944–1948 рр. навчався в Конопському технікумі залізничного транспорту. Вищу освіту Дмитро Федорович здобув на металургійному факультеті Київського політехнічного інституту (КПІ). У 1953 р. він залишився працювати в інституті асистентом на кафедрі металургії сталі. В КПІ Д.Ф. Чернега у різні часи був заступником декана (1959–1964), деканом загальнотехнічного (1965–1972), механіко-технологічного (з 1972) та інженерно-фізичного (1975–1988) факультетів.

У 1959 р. Дмитро Федорович захистив кандидатську, а в 1974 р. — докторську дисертації. У 2000 р. обраний членом-кореспондентом НАН України.

Д.Ф. Чернега — видатний учений у галузі високотемпературних фізико-хімічних про-

цесів металургії сталі, спеціальної електрометалургії, ливарного виробництва, кольорових металів і сплавів. Його фундаментальні роботи з дослідження масопередавання газів у металевих розплавах не мають аналогів і отримали широке світове визнання. Результати цих робіт були використані в розробці ресурсозберігальних технологій виплавки сплавів на основі алюмінію і в створенні обладнання для контролю вмісту водню в металевих розчинах під час плавлення. Останнім часом учений багато уваги приділяє проблемі використання водню для підвищення якості сплавів.

Під керівництвом Дмитра Федоровича успішно захищено 9 докторських і 20 кандидатських дисертацій. Він — фундатор наукової школи, представники якої працюють не тільки в НТУУ «КПІ», а й в інших навчальних закладах нашої держави і за кордоном.

Від 1977 р. Д.Ф. Чернега є засновником і беззмінним завідувачем кафедри фізико-хімічних основ технології металів НТУУ «КПІ», де вперше на території СНД і України за його ініціативи відкрита і проводиться підготовка бакалаврів, інженерів і ма-